

Jarosław Gutowski

"Głębsze życie : wprowadzenie do mistyki chrześcijańskiej", Louis Duprè, Kraków 1994 : [recenzja]

Studia Theologica Varsaviensia 33/1, 213-214

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Louis Dupré, *Głębsze życie. Wprowadzenie do mistyki chrześcijańskiej*, Seria *Teologia żywa*, Wydawnictwo Znak, Kraków 1994, ss. 152.

We współczesnym świecie, który zagubił gdzieś sakralny substrat swojej egzystencji, daje się w ostatnim czasie zauważyć wzrost zainteresowania problematyką mistyczną. Wydaje się, że człowiek po latach zeświecczenia pragnie teraz doświadczyć autentycznego przeżycia rzeczywistości tkwiącej poza nim, dąży do przekroczenia samego siebie, chce spotkać się z Bogiem w swoim najgłębszym ja.

To poszukiwanie Boga czy też, inaczej mówiąc, próba przekroczenia samego siebie zasługuje na szczególną uwagę, choćby z tego względu, że bez zrozumienia, czym naprawdę jest mistyka, człowiek może się skazać na osobowościową dezintegrację spowodowaną irracjonalnym lub antyduchowym mistycyzmem.

Szukanie mistyki w oderwaniu od jej fundamentów religijnych, nadających jej właściwe zrozumienie, jak i w ramach samej religii poszukiwanie mistyczne Boga w oparciu o stworzony przez człowieka subiektywny jej obraz, bez uwzględnienia tradycji, prowadzić musi do fałszywej mistyki.

Dlatego, choćby z tego powodu, warto zapoznać się z jasnym i dogłębnym wprowadzeniem do mistyki chrześcijańskiej dokonany przez profesora Louisa Dupré w książce *Głębsze życie*.

Ten wykładowca pochodzenia belgijskiego, pracujący w Yale University, którego zainteresowania naukowe koncentrują się wokół filozofii religii, został zaproszony do opactwa, trapistów w Gethsemani z serią wykładów na temat mistyki chrześcijańskiej. Wykłady te spotkały się z tak dużym zainteresowaniem, przekraczającym granicę opactwa, że niejako zmusiły Louisa Dupré do opublikowania ich w formie książkowej, przed czym, jak wyznaje we wstępie tej książki, początkowo się bronił. Dobrze się jednak stało, że upór tego wybitnego filozofa został złamany, dzięki czemu do naszych rąk trafia jedno z najlepszych opracowań na temat mistyki. Książka ta nie tylko poucza, ale również głęboko zachęca do mistycznego poszukiwania Boga.

Autor porządkuje i wyjaśnia wiele pojęć, ukazuje prawdziwy wymiar mistyki chrześcijańskiej. Przypomina, że w chrześcijaństwie termin *mistyczny* odnosił się do doświadczalnego poznania Boga poprzez lekturę Pisma Świętego i przyjmowanie sakramentów. Było to jednak doświadczenie całej wspólnoty chrześcijańskiej, dopiero później zaczęto termin ten odnosić do doświadczeń prywatnych. Poszukiwania indywidualne relacji z Bogiem nie mogą jednak nigdy stanąć poza nawiasem tego, co głosi Pismo Święte i Tradycja. Jeżeli bowiem stwierdzamy, że mistyka występuje we wszystkich rozwiniętych religiach świata, to znaczy, że rozumiemy ją jako interioryzację już istniejącej tradycji.

Swoje rozważania Louis Dupré koncentruje wokół indywidualnego poszukiwania mistycznej relacji z Bogiem. W pełni zdaje on sobie sprawę z tego, że właściwa mistyka musi komplementarnie traktować aktywny i świadomy udział naszej duszy w przeżyciach mistycznych, jak i zaangażowanie naszych władz umysłowych podpartych solidną wiedzą i refleksją. Nie istnieje sprzeczność między mistyką chrześcijańską a naukami ścisłymi, filozofią naturalną, metafizyką czy teologią dogmatyczną (por. T.

Meriton). Mistyka jest przeżyciem ponadrozumowym, ale nie niwelującym światła rozumu.

Louis Dupr  do problematyki mistycznej podchodzi z wielkim znanstwem. Bogato i rzeczowo opiera się w swoich rozwaÅaniach na teologii i mistyce Eckharta, Taulera, Ruusbroeka, greckich Ojców KoÅciola, Åw. Augustyna, Åw. Jana od KrzyÅa, Åw. Teresy z Avila, aby w ten sposób dokonać g bokiej analizy sensu i istoty mistycznego poszukiwania Boga. Poszukiwanie to jest zawsze odpowiedzią, zaj ciem okreÅonej postawy wobec transcendentnego wezwania, które rozlega się w kaÅdym z nas. T  okreÅon  postaw  jesteÅmy w stanie zajać na zasadzie udzielonego nam wstępnego, biernego doÅwiadczenia. Mistyczna podr Å do Boga jest bowiem w dr wk  do wÅanego najg bszego ja, do miejsca, w którym zamieszkuje Bóg na zasadzie niestworzonej miÅki. WÅaÅnie to miejsce rozbrzmiewa w nas transcendentnym woÅaniem. Przez wielu mistyków byÅo ono r Ånie nazywane, jak choćby: *g bia duszy* (Tauler), *wewnętrzna twierdza* (Åw. Teresa), *wewnętrzne mieszkanie serca* (Åw. Katarzyna SieneÅska). Miejsce to wskazuje na trwaÅe zÅczenie nasze ze stwórczym aktem Boga. Louis Dupr  dla precyzyjnego wyraÅenia tej myÅli przywoÅuje sÅowa bÅ. Jana Ruusbroeka: *Stw rczy akt Boga jest tym punktem, w którym stykają się Bóg i czÅowiek. PoniewaÅ caÅe stworzenie archetypicznie przejawiam doskonalego samowyaÅania się Boga w Synu. Celem Åycia duchowego jest wÅaÅnie upodobnienie, tak dalece, jak tylko moÅliwe, naszego stworzonego bytu do tego nie stworzonego boskiego Obrazu.*

Obraz Boga w czÅowieku jest rzeczywistoÅci  dynamiczną, która nieustannie oscyluje między toÅsamoÅci  a odmiennosci  z Nim (por. Eckhart). Dupr  precyzyjnie opisuje wszystkie etapy naszego wzrastania ku boskiemu Obrazowi. Mistyk skazany jest na drogę wśród ciemnoÅci w poszukiwaniu wiekuistego ÅwiatÅa. Musi zanegować wszystkie swoje wyobraÅenia o Bogu, oczekując na coÅ, o czym nie ma pojęcia, musi wyrzec się samego siebie, aby Bóg m gÅ w nim zaać dziaÅać. Stan szukania spocznienia w Bogu nie jest jednak wÅaÅciwym celem podr Åy mistycznej. W ciemnoÅci musimy ujrzeć ÅwiatÅo, a wÅaÅciwie ÅwiatÅo musi się stać naszym widzeniem. O ile teologia negatywna zatrzymuje się na etapie negacji, Louis Dupr  przyjmuje za wieloma mistykami, Åe ostateczną miar  mistycznego spotkania z Bogiem musi się stać miÅoÅć, która zmusza mistyka do bezinteresownego daru miÅoÅci z siebie samego dla innych. CzyÅ sam akt stworzenia lub Wecielenie Chrystusa nie jest potwierdzającym faktem BoÅej aktywnoÅci w tym względzie?

KÅi Åka ze wszechmiar jest godna polecenia dla wszystkich, którzy poszukuj  Boga, przy czym stać ich na odwag  myÅlenia. Niewątpliwie nieraz będziemy chcieli do niej powrócić, aby lepiej się wczytać w sÅowa, które autor chciaÅ nam przekazać na temat naszego związku z Bogiem.

Jaroslav Gutowski